

Soud potvrdil střet zájmů Andreje Babiše. Rozhodující roli sehrál traktor

22.11.2024 - | Transparency International ČR

Jedná se o rozsudek, po kterém volala nejen tehdejší opozice a tuzemské úřady, ale také zástupci hnutí ANO v čele s nynějšími poslancem Andrejem Babišem a europoslankyní Klárou Dostálovou (ANO).

O kauze informuje Tereza Čemusová, redaktorka zpravodajského serveru iRozhlas.cz, kde najdete také celé znění soudního rozhodnutí.

Moravskoslezský kraj neuspěl se žalobou proti ministerstvu, které mu kvůli střetu premiéra Babiše odmítlo proplatit dotaci. „A. B. (byl) veřejným funkcionářem a vykonával vliv na právníckou osobu prostřednictvím svěřenského fondu,“ stojí v rozsudku. <https://t.co/U15ik7j9Wy>

— iROZHLAS.cz (@iROZHLAScz) November 18, 2024

„Kauza střetu zájmu Andreje Babiše je mnohohrstevnatý příběh, který naše protikorupční organizace začala psát před více než šesti lety. V TI vítáme nynější rozhodnutí soudu, které potvrzuje naše zjištění. Jsme rádi, že rozsudek vzal v potaz celou řadu klíčových informací a důkazů, které jsme postupem let zpracovali a z kterých těží nejen instituce Evropské unie, ale také české úřady a nyní i soudy,“ hodnotí David Kotora, výkonný ředitel TI.

Jak traktor dotáhl rozsudek?

Moravskoslezský kraj žaloval Ministerstvo pro místní rozvoj (MMR). Ministerstvo totiž kraji odmítlo prostřednictvím Integrovaného regionálního operačního programu (IROP) proplatit část výdajů projektu.

Jednalo se o dotaci na budovu dílen pro opraváře zemědělských strojů v učňovském středisku. Nezpůsobilou částí pak byl nákup traktoru od společnosti NAVOS FARM TECHNIC s.r.o.

„Důvodem pro neposkytnutí veřejných prostředků byl nezpůsobilý výdaj porušující zákon o střetu zájmů, protože dodavatel je součástí koncernu Agrofert. Ten byl v době zadání i plnění zakázky nepřímo ovládan veřejným funkcionářem, tedy tehdejším premiérem Babišem,“ vysvětluje právník TI Kryštof Doležal.

Rada kraje v rámci projektu vyhlásila otevřenou výzvu v rámci tzv. veřejné zakázky malého rozsahu. Rada posléze vybrala nejvýhodnější nabídku na základě posouzení výběrové komise, která posuzovala formální kritéria účasti, mimo jiné odevzdání čestného prohlášení o neexistenci střetu zájmů.

Co soud konkrétně hodnotil?

To vše se odehrálo v roce 2018, tedy také v době, kdy TI veřejně upozornila na střet zájmů Andreje Babiš a zveřejnila podněty a analýzy.

Posléze v roce 2023 MMR informovalo kraj, že dle zákona o malých rozpočtových pravidlech nevyplatí část dotace pro porušení povinnosti stanovené právním předpisem, protože přidělení zakázky tomuto dodavateli je v rozporu se zákonem o střetu zájmů a smlouva tak je neplatná.

To vše s odkazem na podmínku věcné způsobilosti výdajů dle IROP, auditu Evropské komise a prováděcího rozhodnutí komise. Z těchto informací totiž plynulo, že je bývalý předseda vlády Andrej Babiš osobou ovládající Agrofert.

„Moravskoslezský kraj uzavřel smlouvu, která byla pro rozpor se zákonem neplatná. Na základě neplatné smlouvy přitom nelze mít způsobilé výdaje, a tak je nelze proplatit,” objasňuje Kryštof Doležal.

Proti postupu MMR se rozhodl Moravskoslezský kraj podat k soudu žalobu. Hlavní argument byl, že v době rozhodování o dotaci neexistovalo žádné rozhodnutí, které by střet zájmů Babiše konstatovalo.

Kraj přitom nepopírá, že by dodavatel Andrejem Babišem ovládán nebyl, pouze tvrdí, že neexistovalo žádné autoritativní rozhodnutí, které by to potvrzovalo, tedy že to nemohl odhalit a že tak smlouvu mohl uzavřít.

Následně soud konstatuje, že je zřejmá linka mezi dodavatelem NAVOS FARM TECHNIC s.r.o., koncernem Agrofert, svěrenskými fondy AB private trust I a II a Andrejem Babišem, politikem a podnikatelem v jedné osobě. Kraj se tak sice nemýlí, když tvrdí, že dodavatele Babiš nevlastnil, ale rozhodující dle zákona o střetu zájmů byl prvek ovládání, který je širší.

Andrej Babiš je ovládající osobou, říká sám Agrofert <https://t.co/B6YHrZqo93pic.twitter.com/E4oYZv6c6E>

— Transparency International (@Transparency_CZ) June 19, 2018

Kraj tak zkoumal pouze přímou majetkovou linku – která z principu chybí kvůli využití svěrenského fondu – a rezignoval na zkoumání jiného angažmá. Tím ale dle soudu porušil svou povinnost zadavatele veřejné zakázky, což je důvodem pro neproplacení části dotace.

Neexistence rozhodnutí o porušení zákona o střetu zájmů totiž neznamená, že by zadavatel nebyl povinen provést vlastní posouzení toho, zdali se o takové porušení jedná.

Zkoumání podmínek zákona o střetu zájmů je dle soudu výlučně v kompetenci zadavatelů, přičemž ti se nesmí pouze spolehnout na formální ověření z veřejné evidence, ale materiálně zkoumat znaky ovládání.

„Spolehnutím se na čestné prohlášení a rezignací na další zkoumání tuto svou povinnost kraj nedodržel. Jakkoliv se jedná o rozsudek k právnímu stavu v době poskytování dotace, je zřejmé, že soudy kladou důraz na aktivní činnost zadavatelů, kteří jsou povinni zákonné podmínky, včetně možného střetu zájmů, samostatně zkoumat. Nemusí přitom čekat na rozhodnutí jiných orgánů či soudu,” upřesňuje Kryštof Doležal.

Ovládání a obmyšlený

Zároveň soud uvádí, že už tehdy zákon týkající se opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu (Anti-Money Laundering – AML) uváděl i postavení obmyšleného, a kraj tak

měl tuto možnost při posuzování ovládání brát v potaz.

Ze spisu dále ale plyne, že se kraj svěřenským fondem vůbec nezabýval, čímž jeho posouzení nebylo dostatečné.

Roli také dle soudu hraje i nařízení EU, podle kterého musí státy zajistit účinné fungování systémů řízení a kontroly programů, předcházet nesrovnalostem a postupovat i preventivně.

Soud tedy potvrdil správný postup MMR, které vyhodnotilo, že Andrej Babiš byl ve střetu zájmů a v pozici ovládající společnosti, k níž prostřednictvím veřejné zakázky šly peníze od příjemce dotace. Proto Moravskoslezskému kraji dotace nebyla vyplacena oprávněně.

Soud přímo nezjišťoval, jestli byl Babiš ve střetu zájmů, jedná se o revizní princip správního soudnictví. Z pohledu TI se jedná o důležitý rozsudek, který upozorňuje na povinnosti dotačních orgánů.

TI v této souvislosti již v roce 2021 přinesla mimo jiné oceňovaný Manuál pro řešení situací střetu zájmů ve veřejných zakázkách.

Více se o celé kauze střetu zájmu Andreje Babiše dočtete v našem článku, který představuje celý případ za více než pět let od jeho vypuknutí.

Projekty a kauzy: Střet zájmů Andreje Babiše

<https://www.transparency.cz/soud-potvrdil-stret-zajmu-andreje-babise-rozhodujici-rolu-sehral-traktor>